

Jautājumi un atbildes par Covid-19 infekcijas uzliesmojumu

Publicēts: 09.04.2020.

Ja nepieciešama konsultācija par Covid-19, aicinām zvanīt uz SPKC informatīvo tālruni Covid-19 jautājumos: [67387661](tel:67387661) darba dienās, laikā no 08:30 līdz 17:00 (pārtraukums no 12:30 līdz 13:00)

Vai pret koronavīrusu var vakcinēties? ▼

Šobrīd nav izstrādāta vakcīna ne pret vienu korona grupas vīrusu. Pētnieki strādā pie vakcīnas izstrādes, bet pirms tās ieviešanas ir jāveic ļoti daudz pētījumu, lai pārliecinātos par vakcīnas drošību un efektivitāti.

Kā norit ārstēšana? Cik ilgi un ar kādām zālēm? ▼

Šai slimībai nav specifiskas ārstēšanas, tāpēc ārstēšana ir atkarīga no slimības izpausmes un smaguma. Tas nozīmē, ka ārstēšana ir vērsta uz slimības radīto veselības problēmu novēršanu. Antibiotikas nav efektīvas pret šī vīrusa izraisīto slimību Covid-19, bet tās izmanto vīrusa infekcijas rezultātā pievienojušos bakteriālo infekciju ārstēšanai. Ārstēšanas ilgums ir atkarīgs no slimības smaguma un norises.

Vai rodas imunitāte pret šo vīrusu? ▼

Elpceļu infekciju gadījumos, kurus izraisa dažādi sezonālie respiratorie vīrusi, t.sk. dažādi koronavīrusi, imunitāte lielākoties nav noturīga vīrusu daudzveidības un to mainīguma dēļ. Informācija par jauno koronavīrusu šobrīd nav pilnīga. Lai novērtētu imunitātes noturīgumu pret šo vīrusu, nepieciešami seroloģiski pētījumi, kas ietver saslimušo pacientu slimības gaitas analīzi un virkni analīžu veikšanu. Šādi pētījumi noteikti tiek veikti, taču šobrīd nav pieejamas publikācijas par imunitātes izveidi un tās noturīgumu pret šo vīrusu.

Kas ir "tuvas kontaktpersonas"? ▼

Viedokli par to, vai persona ir vai nav bijusi ciešā kontaktā ar Covid-19 infekcijas pacientu, nosaka Slimību profilakses un kontroles centra epidemiologs. Par ciešu kontaktu ar Covid-19 infekcijas pacientu tiek uzskatīts, ja cilvēks atradies 2 metrus (vai tuvāk) no inficētās personas un kontaktējies ar viņu 15 minūtes (vai ilgāk), tomēr atkarībā no situācijas var tikt ņemti vērā arī citi apstākļi, lai lemtu par to, vai persona ir, vai nav bijusi ciešā kontaktā ar inficēto personu.

Vai koronavīruss ir lipīgs arī bezsimptomu inkubācijas periodā?

Ir pierādīts, ka ar Covid-19 inficētais cilvēks ir infekciozs brīdī, kad viņam parādās gripai līdzīgi simptomi. Bet joprojām nav izdevies ar pierādījumiem pamatot vai noliegt to, ka inficētais cilvēks bez simptomiem var vai nevar inficēt citus. Tādēļ cilvēkiem, kuri apmeklējuši ārvalstis, rekomendē sekot savam veselības stāvoklim 14 dienas kopš izbraukšanas brīža no šīs teritorijas.

Vai rodas imunitāte pret šo vīrusu?

Elpceļu infekciju gadījumos, kurus izraisa dažādi sezonālie respiratorie vīrusi, t.sk. dažādi koronavīrusi, imunitāte lielākoties nav noturīga vīrusu daudzveidības un to mainīguma dēļ. Informācija par jauno koronavīrusu šobrīd nav pilnīga. Lai novērtētu imunitātes noturīgumu pret šo vīrusu, nepieciešami seroloģiski pētījumi, kas ietver saslimušo pacientu slimības gaitas analīzi un virkni analīžu veikšanu. Šādi pētījumi noteikti tiek veikti, taču šobrīd nav pieejamas publikācijas par imunitātes izveidi un tās noturīgumu pret šo vīrusu.

Kā šīs pazīmes atšķiras no gripas, saaukstēšanās?

Jaunais koronavīruss Covid-19, atšķirībā no sezonālās gripas vīrusiem, ir maz izpētīts. Kā liecina šobrīd pieejamie dati Covid-19 infekcijas un sezonālās gripas pazīmes ir ļoti līdzīgas. Tāpēc Covid-19 infekcijas viena no pazīmēm ir tas – vai cilvēks pēdējo 14 dienu laikā ir bijis ārvalstīs. Tādēļ, ja cilvēkam ir gripai līdzīgas saslimšanas pazīmes un viņš ir apmeklējis ārvalstis, jārikojas šādi. Ja cilvēkam ir gripai līdzīgas slimības pazīmes, bet viņš nav apmeklējis ārvalstis, jāsazinās ar savu ģimenes ārstu un jāvienojas par ārstēšanos mājās.

Kā izvairīties no saslimšanas ar COVID-19?

Covid-19 profilakses pasākumi ir līdzīgi kā citām akūtām augšējo elpceļu infekcijām: bieži mazgājiet rokas, īpaši pēc kontakta ar slimiem cilvēkiem vai viņu apkārtējo vidi, klepojot un šķaudot, izmantot vienreiz lietojamās salvetes un pēc tam nomazgāt rokas.

Vai sejas maskas pasargā no COVID-19 infekcijas?

Veseliem iedzīvotājiem nav nepieciešams izmantot sejas maskas, tās nepasargā no iespējamā inficēšanās riska. Masku lietošana var palīdzēt mazināt vīrusa izplatīšanu tiem cilvēkiem, kuri jau ir slimi – klepo, šķauda utml. –, un kuriem jāpārvietojas sabiedriskās vietās. Ja nav pieejama sejas maska, seju var aizsegt ar šalli vai lakatu.

Vai mājdzīvnieki var saslimt vai izplatīt jauno koronavīrusu (COVID-19)?

Šobrīd nav pierādījumu, ka mājdzīvnieki, piemēram, suņi un kaķi varētu būt inficēti ar Covid-19. Tomēr ir svarīgi pēc katra kontakta ar mājdzīvnieku mazgāt rokas ar ziepēm un ūdeni. Tā ir ikdienas piesardzība, kas pasargā no vairākām infekcijām, ko pārnēsā dzīvnieki.

Vai ir droši saņemt sūtījumus no Ķīnas?

Jaunais koronavīruss apkārtējā vidē nav ilgi dzīvotspējīgs (līdz dažām dienām). Pasaules Veselības organizācija un ECDC nav noteikušas tirdzniecības ierobežojumus ar Ķīnu.

Kādi ir simptomi un ārstēšanas iespējas?

Saskaņā ar pašreizējām zināšanām Covid-19 slimības klīniskās pazīmes un simptomi ietver drudzi, klepu un apgrūtinātu elpošanu ar pneimonijas radioloģiskajām atradnēm. Pacienti var būt viegla, vidēji smaga vai smaga slimība, tostarp smaga pneimonija, akūts respiratorā distresa sindroms, sepse un septisks šoks.

Šai slimībai nav īpašas ārstēšanas, tāpēc klīniskā pieeja ir simptomātiska, pamatojoties uz pacienta klīnisko stāvokli. Turklāt ļoti efektīva var būt uzturošā aprūpe (piemēram, uzturošā terapija un uzraudzība – skābekļa terapija, šķidrums vadīšana, pretvīrusu līdzekļi) inficētām personām.

Esmu Covid-19 riska grupā (1.tipa cukura diabēts). Šobrīd ir simptomi (klepus un iesnas). Pārvietojos ar sabiedrisko transportu. Ģimenes ārsts man atsaka slimības lapu, bet darba vieta nepieļauj attālinātu darbu un neierašanās gadījumā draud ar atlaišanu

Šobrīd likums nenosaka, ka visi iedzīvotāji, kas atbilst riska grupai (iedzīvotāji ar hroniskām saslimšanām, vecāka gada gājuma iedzīvotāji u.c.) nedrīkst iet uz darbu, tomēr jāievēro piesardzības pasākumi. Ja ir sūdzības par veselību, jāsazinās ar ģimenes ārstu un jārod iespēja izmeklēties klātienē, lai izvērtētu slimības lapas izrakstīšanas nepieciešamību. Ja ģimenes ārsts atsakās to darīt, var ar iesniegumu vērsties Veselības inspekcijā.

Vai Covid-19 laikā vakcinācija un revakcinācija notiks ierastajā kārtībā?

Vakcinācija pret infekcijas slimībām noris ierastajā kārtībā, iepriekš sazinoties ar savu ģimenes ārstu. Revakcinācijas veikšana var tikt atlikta, ja to noteicis ārsts. Arī zīdaiņu un bērnu obligātā vakcinācija, kas ir iekļauta Vakcinācijas kalendārā ir jāveic ierastā kārtībā, sazinoties ar ģimenes ārstu.

Vakcinācija turpinās, kā ierasts, iepriekš jāvienojas par vakcinācijas kārtību ar savu ģimenes ārstu.

Sabiedriskajā transportā netiek nodrošināta 2 metru distance sēžot vienam aiz otra. Kas kontrolē Satiksmes ministrijas rīkojuma izpildi?

Satiksmes ministrijas izdotajā rīkojumā ir noteiktas vadlīnijas, lai iespēju robežās tiktu ievērota maksimāla distance starp pasažieriem, tomēr sabiedriskā transporta specifika ne vienmēr ļauj nodrošināt, lai šī distance būtu tieši 2 metri.

Kāpēc netiek slēgtas frizētavas un skaistumkopšanas saloni? Un vai tur ir liels risks inficēties?

Nav noteikts, ka jāaptur visa veida saimnieciskā darbība, jo ir pakalpojumi, kas iedzīvotājiem ir nepieciešami. Ir efektīvi ļaut šiem pakalpojuma sniedzējiem darboties, sekojot rekomendācijām un kontroles institūciju uzraudzībā. Apzinoties saslimšanas riskus katram jāizvērtē pakalpojuma izmantošana.

Ja nevaru iegādāties dezinfekcijas līdzekli vai varu to izgatavot pats?

Jā. Jāiegādājas 1litrs veļas balinātāja (sastāvā 5% hlors), kas jāatšķaida ar 9 litriem ūdens. Papildus var izmantot alkoholu, kura sastāvā ir 70% spirts. Šie ieteikumi nekādā gadījumā neattiecas uz iekšķīgu lietošanu!

Vai vairāku cilvēku braukšana vienā automobilī, piemēram, braucot vienai brigādei uz darbu, ir distancēšanās ierobežojumu pārkāpums?

Vairāk kā divu cilvēku atrašanās publiskā vietā, tai skaitā automašīnā, kas tiek izmantota darba vajadzībām (darba brigāde), ir pieļaujama, jo tiek veikti darba pienākumi.

Vai var pārvietoties automašīnā kopā ar ģimeni kāds viens cilvēks, kas nepieder šai ģimenei?

Privātā automašīnā nerekomendē pārvietoties vairākiem cilvēkiem no vairākām saimniecībām. Izņēmums ir vienas saimniecības iedzīvotāji (piem., ģimene).

Vai drīkstu vest bērnus pie saviem radniekiem, ja pašai jāstrādā? Nedzīvojam vienā māsai saimniecībā?

Būtu nepieciešams izvērtēt radnieku veselības stāvokli, vai nav hronisku saslimšanu, vai nav seniori, respektīvi - vai nav riska grupā.

Oficiālā informācija liecina, ka vīrusu var pārnēsāt arī bez simptomiem, kā arī izslimot to vieglā formā pat īsti nenojaušot. Ko darīt, ja ir parastās saukstēšanās simptomi, kā piemēram, iesnas bez klepus, vai ir pamats veikt testu uz Covid-19? Un vai ▼

Viena no Covid-19 saslimšanas pazīmēm ir sauss klepus. Jebkurā gadījumā, ja cilvēkam parādās saslimšanas pazīmes, nepieciešams sazināties ar ģimenes ārstu, kopēji izvērtēt riskus. Iespējams pacients pieder kādai no riska grupām. Vai pacients bijis ārzemēs, vai kontaktējies ar kādu saslimušo, pārrunājot vairākus jautājumus ar ģimenes ārstu, ārsts izvērtēs un nozīmēs turpmāko izmeklējumu un ārstēšanas gaitu.

Cik cilvēki, neskaitot autovadītāju, drīkst pārvietoties taksometrā? ▼

Ja nevar nodrošināt 2 metru distanci starp braucējiem, taksometra vadītājam rekomendēts pārvadāt tikai vienu pasažieri, kuram jāsež iespējami tālāk no vadītāja. Pasažieri, kuri ir no vienas mājsaimniecības vai brauc kopā ar bērniem, var ieņemt visas sēdvietas, izņemot to, kas atrodas blakus transporta līdzekļa vadītājam.

Vai bērnus drīkst pieskatīt vecvecāki, kuri dzīvo citā mājsaimniecībā, ja vecākiem jāstrādā? Vai labāk bērnus vest pieskatīšanai uz bērnudārzu? ▼

Pie vecvecākiem, kuri dzīvo citā mājsaimniecībā vest bērnus ir aizliegts. Jāpasargā vecvecāki, kuri pieder pie Covid-19 riska grupas un jāizvairās no kontakta. Bērni jāved uz bērnudārzu.

Vai vakcinācija pret pneimokoku infekciju var pasargāt no saslimšanas ar Covid-19 vīrusa izraisītu pneimoniju? ▼

Vakcīna pret pneimokoku infekciju nepasargā no saslimšanas ar Covid-19. Retos gadījumos var novērst bakteriālas pneimonijas pievienošanu.

Vai ar Covid-19 pārslimojis cilvēks var būt vīrusa pārnēsātājs un inficēt citus cilvēkus, ja viņam pašam analizēs vīrusu neuzrāda? ▼

Pārslimojis cilvēks nevar būt vīrusa pārnēsātājs un nevar inficēt citus.

Ģimenē ir tālbraucējs, kas atgriezies no reisa dzīvo mājās. Vai viņš var doties uz veikalu un pastaigās? Vai pārējiem ģimenes locekļiem, kas dzīvo ar tālbraucēju vienā mājsaimniecībā ir jādzīvo šķirti? Vai pārējiem ģimenes locekļiem ir kādi ierobežojumi

Tālbraucējam, atgriežoties Latvijā, jāievēro pašizolācija. Tas nozīmē, ka jāpaliek dzīvesvietā. Ja nav cita risinājuma, var doties uz veikalu vai aptieku, lietojot sejas masku un ieturot distanci 2 metri no citiem cilvēkiem. Nākamajā reisā uz ārzemēm drīkst braukt tikai tad, ja nav saslimšanas simptomu. Pārējiem ģimenes locekļiem ierobežojumu nav, var dzīvot kopā ar tālbraucēju.

Vai no odu kodumiem ir iespējams inficēties ar Covid-19?

Nē. Līdz šim nav iegūti šādi pierādījumi.

Kā izplatās Covid-19 infekciju izraisošais koronavīruss?

- tieši kontaktējoties ar inficētu personu;
- ar sīkiem pilieniem, kas rodas inficētajai personai runājot, šķaudot vai klepojot;
- netieša kontakta ceļā, pieskaroties virsmām un priekšmetiem, kas piesārņoti ar elpceļu izdalījumiem.

Cik ilgs ir COVID-19 inkubācijas periods?

Inkubācijas periods ir laika posms starp slimības ierosinātāja iekļūšanas organismā līdz slimības sākumam, kad parādās pirmās klīniskās pazīmes jeb slimības simptomi. Jaunā koronavīrusa izraisītās infekcijas Covid-19 inkubācijas periods tiek lēsts no 2 līdz 14 dienām un visbiežāk saslimšanas simptomi parādās aptuveni 5 dienu laikā.

Kādas ir slimības pazīmes – temperatūra, klepus, elpas trūkums? Vēl kas?

Jaunā koronavīrusa izraisītās slimības Covid-19 raksturīgākās slimības pazīmes ir elpceļu slimības pazīmes (paaugstināta temperatūra, klepus, iekaisusi rīkle un apgrūtināta elpošana). Šīs pazīmes parasti ir vieglas un sākas pakāpeniski. Daži cilvēki inficējas, bet viņiem nerodas nekādas slimības pazīmes. Lielākā daļa cilvēku (apmēram 80%) no slimības atveseļojas bez īpašas ārstēšanas. Apmēram 1 no katriem 6 cilvēkiem, kuri inficējas Covid-19 slimības gaita ir smaga, kas izpaužas ar smagiem elpošanas traucējumiem, smagu drudzi. Gados vecākiem cilvēkiem un tiem, kam ir tādas medicīniskas problēmas kā paaugstināts asinsspiediens, sirdsdarbības traucējumi vai diabēts, ir lielāka iespēja saslimt smagāk.

Kas ir karantīnas pasākumi?

Karantīnas pasākumi ietver iespējami inficēto cilvēku (eksponēto) norobežošanu no cilvēkiem, kuri nav bijuši pakļauti Covid-19 iedarbībai (neeksponētie). Karantīnas pasākumi, ja tos īsteno precīzām eksponētajām grupām un pilnā mērā, var efektīvi ierobežot un palēnināt jaunā vīrusa nonākšanu sabiedrībā. Karantīnas pasākumu īstenošanā pastāv ievērojamas loģistikas, sociālās un komunikācijas problēmas, jo ierobežojumi attiecas uz veselīgiem cilvēkiem. ECDC eksperti uzskata, ka maz ticams, ka karantīnas pasākumi veselu iedzīvotāju grupām ar neskaidri definētu iedarbību (ekspozīciju), būs efektīva.

Šobrīd labākais veids, kā samazināt infekcijas izplatību, ir aizdomīgo gadījumu ātra identificēšana un testēšana, kā arī ciešu kontaktpersonu noskaidrošana un uzraudzība.

Kas ir lietotne "Apturi COVID"? Kā tā man palīdzēs?

Lietotne ir risinājums, lai palīdzētu Latvijā ierobežot vīrusa izplatību, un ātrāk uzzinātu, vai esi bijis kontaktā ar Covid-19 saslimušo. Izmantojot lietotni, varēsi savlaicīgāk izolēties, lai neapdraudētu ģimeni, kolēģus, draugus un pārējos iedzīvotājus, kā arī pievērst uzmanību slimības simptomiem un ātrāk vērsties pēc palīdzības, ja nepieciešams. Vairāk lasīt šeit <https://www.apturicovid.lv/biezak-uzdotie-jautajumi>

Kam jāievēro pašizolācija?

Ja esi atgriezies/iebrauc Latvijā no valsts, uz kuru ir attiecināmi īpašie piesardzības un ierobežojošie pasākumi sakarā ar augstu saslimstību ar Covid-19 attiecīgajā valstī.

No kurām valstīm atgriežoties jāievēro pašizolācija?

Valstu saraksts pieejams Slimību profilakses un kontroles centra tīmekļa vietnē.

Kur man jāievēro pašizolācija?

Pašizolācija jāievēro dzīves vietā vai citā uzturēšanās vietā.

Cik ilgi jāievēro pašizolācija?

Pašizolācija jāievēro 10 dienas kopš izbraukšanas no attiecīgās valsts.

Papildus nosacījumi attiecināti uz personām, kuras ir nodarbinātas ārstniecības iestādēs, sociālās aprūpes institūcijās un izglītības iestādēs un kuras ir tiešā kontaktā ar citiem cilvēkiem, piemēram, ārsti, kuri sniedz palīdzību pacientam, vai skolotāji, kuri strādā ar bērniem. Šiem cilvēkiem 8.dienā pēc attiecīgās valsts pamešanas būs jāveic Covid-19 tests. Ja tests būs negatīvs, tad personas 11.dienā pēc attiecīgās valsts pamešanas varēs atgriezties darbā klātienē. Ja persona nevēlēsies testu veikt, tad pašizolācijas ilgums saglabāsies iepriekšējais – 14 dienas.

Kas man jā dara pašizolācijas laikā?

- jāuzturas pašizolācijas vietā, nepakļauj citas personas inficēšanās riskam, neveido tiešus kontaktus ar citiem (neuzņem viesus, nedodies ciemos, uz darbu, sabiedriskām vietām, kur uzturas daudz cilvēku, izņemot veikala apmeklējumu un nokļūšanu dzīvesvietā vai citā uzturēšanās vietā uzreiz pēc ierašanās Latvijā, lietojot mutes un deguna aizsegu);
- novēro veselības stāvokli, no rīta un vakarā mēri ķermeņa temperatūru;
- ja parādās klepus, paaugstināta ķermeņa temperatūra (drudzis), elpas trūkums, nekavējoties sazinies ar ārstu;
- citi mājnieki var turpināt ikdienas gaitas.

Kur veikt Covid-19 testu?

Šim nolūkam tev jāzvana uz tālruni 8303 darba dienās laikā no 8:00 - 20:00, sestdienās laikā no 9:00-15:00 un svētdienās laikā no 9:00-12:00.

Vai peldoties var saslimt ar Covid-19?

Peldēšanās nerada papildus riskus COVID – 19 izplatībai. Covid-9 neizplatās ar ūdeni, bet gan kontaktējoties ar slimu cilvēku vai pieskaroties piesārņotām virsmām, kurām pirms tam pieskāries inficētais cilvēks. Peldvietās atpūtniekiem jāievēro tie paši piesardzības pasākumi, kas visiem – roku higiēna (bieža roku mazgāšana, dezinfekcija) un 2 metru distances ievērošana vienam no otra. Tāpat jāizvēlas oficiāla peldvieta, kurā ūdens kvalitāte tiek kontrolēta, jo pastāv risks inficēties ar citiem vīrusiem vai baktērijām. Dodoties uz peldvietu ikvienam ir jāizvērtē iespējamais risks un nedrīkst aizmirst par piesardzību.

Cik ilgu laiku Covid-19 vīruss spēj izdzīvot uz dažādām virsmām? Drēbēm, plastmasām un metāliem? ▼

Līdz dažām stundām vīrusam ir nepieciešams dzīvs organisms, ar kura palīdzību tas izdzīvo. Uz virsmām, īpaši ārējā vidē Covid-19 nav ilgi dzīvotspējīgs.

Kas būtu jāuzskata par aizdomīgu gadījumu, kuram nepieciešama laboratoriska pārbaude? ▼

Pacienti ar akūtu elpceļu infekciju (pēkšņs slimības sākums un vismaz viens no šādiem simptomiem: klepus, rīkles iekaisums, elpas trūkums, paaugstināta temperatūra).

UN

14 dienu laikā pirms simptomu parādīšanās atbilst vismaz vienam no šādiem epidemioloģiskajiem kritērijiem:

- Bija ciešā saskarē ar COVID-19 pacientu (veselības aprūpes iestādē, darba vietā, ceļojuma laikā, dzīves vietā)

VAI

- Ir bijuši ceļojumi uz ārzemēm;

VAI

- Strādāja vai apmeklēja veselības aprūpes iestādi, kur ārstē pacientus ar Covid-19 infekcijām.

Ja runā par to, ka obligāti jānēsā maskas, tad kāpēc arī cimdus ne? ▼

Cimdi dod mājīgu drošības sajūtu un rada papildus risku inficēt sevi un apkārtējos. Cimdi neaizstāj roku dezinfekciju. Cimdus ir jāprot pareizi gan uzvilkt, gan novilkt.